

Annotatsiya: Mazkur maqolada ota-onalik psixologiyasi, ota-onalarning farzandga nisbatan munosabati haqida so'z boradi. Shuningdek ota-onalik bosqichlari va ularda qo'llanadigan texnik usullar va ularning samaradorligi haqida ma'lumotlar beriladi.

Kalit so'zlar: ota -oanalik psixologiyasi, bola, shaxs, oilaviy muhit, avtoritar, aktual, liberal, psixologik yondashuv, xulq-atvor, kompetensiya.

O'nlab yillar davomida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ota-ona va bola o'rtasidagi munosabatlar va oila muhiti, jumladan, barcha asosiy tarbiyachilarni o'z ichiga oladi - bolalar farovonligi va sog'lom rivojlanishining poydevori hisoblanadi. Tug'ilgandan boshlab, bolalar o'rganadilar va ularni himoya qilish va ularga g'amxo'rlik qilish uchun ota-onalarga va hayotlarida boshqa g'amxo'rlarga tayanadilar. Ota-onalarning ta'siri hech qachon bolaning miyasi jadal rivojlanayotgan va uning deyarli barcha tajribalari ota-onalar va oila muhiti tomonidan yaratilgan va shakllantirilgan hayotining dastlabki yillarida bo'lgani kabi katta bo'lmasligi mumkin. Ota-onalar bolalarga o'zlarining bilim va ko'nikmalarini shakllantirish va takomillashtirishda yordam berishadi, ularning sog'lig'i va farovonligi uchun trayektoriyani bolalik va undan keyingi davrda belgilaydilar. Ota-onalik tajribasi ota-onalarning o'ziga ham ta'sir qiladi. Masalan, ota-onalarning hayotini boyitish va ularga e'tibor berish; stress yoki xotirjamlikni yaratish; va har qanday his-tuyg'ularni, shu jumladan baxt, qayg'u, mamnunlik va g'azab hissini yaratadilar.

Bugungi kunda yosh bolalarni tarbiyalash muhim davom etayotgan o'zgarishlar kontekstida amalga oshiriladi. Bularga quyidagilar kiradi: erta bolalik bo'yicha jadal rivojlanayotgan ilm-fan, oilalar uchun dasturlar va xizmatlarni moliyalashtirishning ko'payishi, Turli aholining demografik ko'rsatkichlarining o'zgarishi va oila tuzilishining xilma-xilligi. Bundan tashqari, ota-ona tarbiyasi tobora ko'proq texnologiya va ota-onalik haqidagi ma'lumotlarga kirish imkoniyatini oshirmoqda.

Ota-onalarning bilimlari, munosabati va amaliyoti qanday namoyon bo'ladi?

Ota-ona va bolaning ijobiy o'zaro munosabatlari va tug'ilishdan 8 yoshgacha bo'lgan bolalarning sog'lom rivojlanishi bilan bog'liq bo'lgan ota-onalarning asosiy bilimlari, munosabati va amaliyotlarini aniqlash. ota-onalarning asosiy bilimlari, munosabatlari va amaliyotlari bolalar va ota-onalarning o'ziga xos xususiyatlariga, qarab qanday farq qilishi mumkin. Ushbu tadqiqot adabiyotlarida tez-tez

uchraydigan bolalar uchun kerakli natijalarni aniqlashdan boshlanadi va mahalliy darajadagi bolalar salomatligi va farovonligini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlari haqida ma'lumot beradi. Shundan so'ng, ota-ona tarbiyasining qo'shimcha determinantlarining asosiy manbai sifatida oila tizimi haqida qisqacha muhokama qilinadi.

Ota-onalarning asosiy bilimlari, munosabatlari va amaliyotlarining muhim xususiyatlarini aniqlash uchun birinchi navbatda bolalar uchun kerakli natijalarni aniqladi. Ushbu natijalarni aniqlash ota-onalarning asosiy bilimlari, munosabatlari va amaliyotlarini muhokama qilishga asoslanadi va tadqiqotchilar, amaliyotchilar va siyosatchilarga investitsiyalar uchun ustuvorliklarni belgilashga, muvaffaqiyat uchun maqbul shart-sharoitlarni ta'minlaydigan siyosatni ishlab chiqishga, tegishli dalillarga asoslangan tadbirlarni qabul qilish va amalga oshirishni himoya qilishga yordam beradi. va muayyan siyosat va dasturlarning samaradorligini baholash va yaxshilash uchun ma'lumotlardan foydalanish.

Bolaning natijalari rivojlanishning turli sohalarida va o'zaro bog'liqdir. Ular ota-onalar va boshqa g'amxo'rlik qiluvchilar bilan erta ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi o'zaro munosabatlar natijasida yuzaga keladi va kuchaytiriladi. Ushbu dastlabki o'zaro ta'sirlar hayot davomida rivojlanishga uzoq davom etadigan to'lqinli ta'sir ko'rsatishi mumkin, bunda rivojlanishning bir sohasining funktsiyasi vaqt o'tishi bilan boshqa sohaga ta'sir qiladi.

Hissiy va xulq-atvor kompetensiyasi

Bolalar ijobiy hissiy salomatlik va farovonlikka yordam beradigan va ularning umumiy ruhiy salomatligini qo'llab-quvvatlovchi g'amxo'rlikka muhtoj, shu jumladan o'zini ijobiy his qilish, shuningdek, stressli vaziyatlarni yengish, hissiy qo'zg'alishni tinchlantirish, qo'rquvni yengish, umidsizlik va umidsizliklarni qabul qilish qobiliyati. Ota-onalar va boshqa g'amxo'rlik qiluvchilar bolalar uchun hissiy qo'zg'alish, kurashish va xatti-harakatlarni boshqarishda muhim manbalardir. Ular bu rolda ijobiy tasdiqlar berish, sevgi va hurmatni yetkazish va xavfsizlik tuyg'usini uyg'otish orqali xizmat qiladi. Ota-onalar tomonidan qo'llab-quvvatlanishi bolalarning uyda, maktabda va jamiyatda moslashishi va yaxshi ishlash qobiliyatini buzishi mumkin bo'lgan tashvish va depressiya bilan bog'liq bo'lgan xatti-harakatlarni minimallashtirishga yordam beradi. Haddan tashqari qo'rquv, nochorlik, umidsizlik, befarqlik, depressiya va chekinish kabi alomatlar ota-onaning yetarli darajada g'amxo'rlikini boshdan kechirgan juda yosh bolalarda kuzatilgan hissiy qiyinchilikning ko'rsatkichlari yuqori hisoblanadi.

Ijtimoiy kompetensiya

Asosiy ijtimoiy kompetensiyaga ega bo'lgan bolalar tengdoshlari va kattalar bilan ijobiy munosabatlarni rivojlantirish va saqlashga qodir. Rivojlanishning

boshqa sohalari (masalan, kognitiv, jismoniy, hissiy va lingvistik) bilan uzviy bog'liq bo'lgan ijtimoiy kompetentsiya bolalarning boshqa irq yoki etnik, din, jinsiy aloqa kabi boshqa odamlar bilan til topishish va hurmat qilish qobiliyatini ham o'z ichiga olishi mumkin. Asosiy ijtimoiy ko'nikmalarga empatiya va boshqalarning his-tuyg'ulariga g'amxo'rlik qilish, hamkorlik qilish, baham ko'rish va istiqbolga ega bo'lish kabi bir qator ijtimoiy xulq-atvorni o'z ichiga oladi, bularning barchasi bolalarning maktabda ham, akademik bo'lmagan sharoitlarda ham muvaffaqiyati bilan ijobiy bog'liqdir va ular tomonidan tarbiyalanishi mumkin.

Kognitiv kompetensiya

Kognitiv kompetensiya maktabda va butun dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun har bir yosh va rivojlanish bosqichida zarur bo'lgan ko'nikma va qobiliyatlarni o'z ichiga oladi. Bolalarning kognitiv qobiliyatlari til va muloqot, shuningdek, o'qish, yozish, matematika va muammolarni hal qilish qobiliyatlari bilan belgilanadi. Bolalar ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun rag'batlantiruvchi, qiyin va qo'llab-quvvatlovchi muhitlardan foyda ko'radilar, ular sog'lom o'z-o'zini tartibga solish amaliyotlari va akademik muvaffaqiyat uchun zarur bo'lgan qat'iyatlilik usullari uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Yuqorida tavsiflangan bolalarning natijalari ota-onalarning bilimlari, munosabati va amaliyotlari doirasini ko'rib chiqish va tadqiqot tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan narsalarni aniqlashni ta'minlaydi. "Munosabatlar" ota-ona tarbiyasi yoki bola rivojlanishining jihatlari, jumladan, ota-onalarning roli va mas'uliyati haqidagi qarashlar, istiqbollari, reaksiyalar yoki qaror qabul qilingan fikrlash usullarini anglatadi. Munosabatlar umumiy tajribaga asoslangan madaniy e'tiqodlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Va "amaliyotlar" ota-onaning xatti-harakatlari yoki bolaning qanday rivojlanishini shakllantirishi mumkin bo'lgan bolalarni tarbiyalashga yondashuvlarni anglatadi. Umuman olganda, bilim bilish bilan bog'liq, munosabat motivatsiya bilan bog'liq va amaliyotlar jalb qilish yoki xatti-harakatlar usullari bilan bog'liq, ammo uchtasi ham umumiy manbadan kelib chiqishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda ota-ona farzandiga nisbatan ongli, ilmiy munosabat qila olishi uchun ota-ona o'zida yuqorida ta'kidlangan barcha ko'nikma va qobiliyatlar bo'lishi darkor.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Kozimova, N. A. (2023). BUGUNGI TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY O'QUVCHI SHAXSINING IJTIMOIIY VA PSIXOLOGIK JIHATLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(10), 44-46.V
2. Abduqahhorovna, N. K. (2023). PSIXOLOGIK KONSULTATSIYAGA MUROJAAT QILUVCHI OTA-ONALARNING

FARZAND TARBIYASI MUAMMOLARINI O'RGANISHDA HADISLARDAN TERAPIYA SIFATIDA FOYDALANISH.

3. Kozimova, N. (2023). USE OF HADITHS AS THERAPY IN STUDYING THE PROBLEMS OF RAISING CHILDREN OF PARENTS APPLYING FOR PSYCHOLOGICAL CONSULTATION. *Modern Science and Research*, 2(9), 61-63.

4. Kozimova, N. A. (2023). BUGUNGI TA'LIM TIZIMIDA O'QUVCHI-YOSHLARNI ZAMONAVIY KASBLARGA YO'NALTIRISH VA KASB-HUNAR TANLASHNING IJTIMOY VA PSIXOLOGIK JIHATLARI. *PEDAGOG*, 6(5), 739-741.

5. Kozimova, N. A., & Ulug'ova, S. M. (2023). ZAMONAVIY PSIXOLOGIK KONSULTATSIYA, UNING TURLARI VA UNGA MUROJAAT QILISH SABABLARI. *Scientific Impulse*, 1(6), 1679-1682.

6. Nigora Kozimova Abduqahorovna. (2023). Modern psychological consultation, its types and reasons for applying to it. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 129–131. Retrieved from <http://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/1343>

7. Kozimova, N. A. (2023). Techniques and methods used in the process of psychological counseling. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 338-341.

8. Kozimova, N. A. (2023). PERSONALITY TYPES. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 372-377.

9. Kozimova, N. A. (2023). Psixologik konsultatsiya bosqichlari. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 90-95.

10. Kozimova, N. A., & Ulugova, S. M. (2022). Classification of a Group of Staff for Psychological Conseling and Referral to It. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 7, 175-177.

11. Ravshanovna, X. S. (2022). BO'LAJAK O'QITUVCHILAR VA O'QUVCHILAR O'RTASIDAGI MULOQOT JARAYONI VA UNGA QO'YILADIGAN TALABLAR. *Лучший инноватор в области науки*, 1(1), 814-819.

12. Ravshanovna, X. S. (2023). O'qituvchi kasbiy faoliyatida pedagogik muloqot usullarining o'zlashtirish jarayoniga ta'siri va ahamiyati. *Journal of Universal Science Research*, 1(10), 803-816.

13. Sobirovna, S. Y. (2023). Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga ekologik tarbiya berish. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR*, 1(4), 160-166.

VOLUME-2, ISSUE-1

14. Sobirovna, S. Y. (2023). METODIST FAOLIYATI ASOSLARI. SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR, 1(5), 108-114.
15. Sobirovna, S. Y. (2023). Creativity in the work of an educator. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 361-367.
16. Narziyeva Shaxnoza Rustamjon qizi. (2023). PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE MANIFESTATION OF ADOLESCENT EMPATHY. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 132–134.
17. Tursunova, Z. N. (2023). START MODERN PRINCIPLES OF ORGANIZING OUTSIDE THE CLASSROOM IN CLASSROOMS. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 494-499.
18. Tursunova, Z. N. (2023). ORGANIZING OUTSIDE THE CLASSROOM IN MOTHER TONGUE SUBJECT. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), 468-472.
19. Narziyeva Shahnoza Rustamovna. (2023). DEVELOPING EMPATHY IN STUDENTS. Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research , 1(3), 127-131. <https://inno-world.uz/index.php/ojamr/article/view/76>
20. Salomat, G. L. The essence of the content of the concept of digital educational resources and its role in primary education. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. 2020, Volume: 10, Issue: 5.
21. Gafurovna, L. S., & Pirniyazova, N. V. (2023). A System for Developing The Skills of A Future Primary School Teacher in the Use Of Digital Educational Resources. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 258-262.
22. Gafurovna, L. S. (2023). Mechanism for the Use of Digital Educational Resources by Future Primary School Teachers. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(10), 123-128.
23. Gafurovna, L. S. (2023). BO 'LAJAK BOSHLANG 'ICH SINF O'QITUVCHISINING RAQAMLI TA'LIM RESURSLARIDAN FOYDALANISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH TIZIMI. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 300-309.
24. Hikmatovna, M. N. (2023). Tarbiyaning Maqsad Va Vazifalari. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157)*, 1(9), 386-388.
25. Hikmatovna, M. N. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIYA FANINI O'QITISH JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN

METOD VA VOSITALAR. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 339-344.

26. Maxmudova, N. (2018). THE ROLE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN THE INNOVATIVE TRAINING PROCESS. *Экономика и социум*, (3 (46)), 34-36.

27. Akbarovna, I. S. (2023). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF BEHAVIOR FORMATION IN ADOLESCENTS. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 184-191.

28. Akbarovna, I. S. (2023). NEGATIVE AND POSITIVE CHANGES IN ADOLESCENT BEHAVIOR. *TECHNICAL SCIENCE RESEARCH IN UZBEKISTAN*, 1(5), 192-197.

29. Ikromova, S. A. (2023). FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF IMMUNITY TO DESTRUCTIVE IDEAS IN ADOLESCENTS. *Innovation in Science, Education and Technology*.

30. Сайфуллаева, Н. Б. (2020). Важные особенности дидактических игр в процессе обучения математике в начальных школах. In *ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ* (pp. 60-62).

31. Сайфуллаева, Н. Б., & Мурадова, Я. М. (2020). Пути эффективного использования методов обучения математике в начальных классах. In *EUROPEAN RESEARCH* (pp. 121-123).

32. Сайфуллаева, Н. Б. (2022). Методы определения потребностей обучающихся в процессе использования облачных технологий в образовании. *Universum: технические науки*, (2-1 (95)), 57-59.

33. Oktam's, S. M. (2023). "Methods and Tools of Speech Development of Small Group Children in Preschool Education Organization". *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 104-108.

34. O'ktam qizi Buxoro, S. M. (2022). BOLANING NUTQINI RIVOJLANTIRUVCHI O'YINLAR. *PEDAGOGS jurnali*, 1(1), 484-486.

35. Isomova, F. A. T. Q. (2022). MAKTABGACHA TALIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA NUTQ O'STIRISH MASHG'ULOTLARINING AHAMIYATI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(1), 947-949.

36. Isomova Farog'at Tojiddin qizi. (2023). THE CONTENT OF THE FORMATION OF SPEECH AND READING COMPETENCES OF PRESCHOOL CHILDREN. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*, 10(11). Retrieved from <https://www.ijmrd.in/index.php/ijmrd/article/view/444>.

VOLUME-2, ISSUE-1

37. UNDERSTANDING EMPATHY: AN ESSENTIAL COMPONENT OF HUMAN CONNECTIONNS Rustamovna

38. Akbarovna, I. S. (2023). MILLIY HARAKATLI O'YINLARNING BOLALAR TARBIYASIDAGI IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.

39. Sitara Akbarovna Ikromova. (2023). Formation of Ideological Immunity to Destructive Information. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 50–54.

40. Akbarovna, I. S. (2023). Study of the Formation of Ideological Immunity By Foreign and Russian Researchers. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 235-239.

41. Akbarovna, I. S. (2023). Adolescence during Destructive Behavior Appearances the Problem Learning Condition. Intersections of Faith and Culture: American Journal of Religious and Cultural Studies (2993-2599), 1(9), 105-109.

